

บรรยากาศวันที่ 11 มิถุนายน 2558 ณ ห้องประชุม K 102 ชั้น 1 อาคารเฉลิมพระเกียรติ คณะวิทยาศาสตร์

ISSN 0857-989 x ปีที่ 41 ฉบับที่ 5 เดือน มิถุนายน 2558

กองทรัพยากรบุคคล สภาคณาจารย์ และสภาอาจารย์ รามาธิบดี จัดเสวนาวิชาการ เรื่อง “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรับฟังประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการ” โดย ศ.นพ.บรรจง มไหสวริยะ รองอธิการบดี และตอบข้อซักถามในหัวข้อ “กติกานใหม่ ช่วยลดหลุมพรางที่บดบอบในการขอตำแหน่งวิชาการ” จำนวน 3 ครั้ง เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 11 มิถุนายน 2558 วันจันทร์ที่ 15 มิถุนายน 2558 และวันพฤหัสบดีที่ 18 มิถุนายน 2558 โดยมีผู้สนใจเข้าร่วมรับฟังเป็นจำนวนมาก

บรรยากาศวันที่ 15 มิถุนายน 2558 ณ ห้องประชุม 101 ชั้น 1 อาคารประชาสังคมอุดมพัฒนา สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

บรรยากาศวันที่ 18 มิถุนายน 2558 ณ ห้องประชุม ชั้น 5 อาคาร 5 (อาคารเทพนม เมืองแมน) คณะสาธารณสุขศาสตร์

สารจากประธานสภาคณาจารย์

โดย ศ.คลินิก นพ.วิรุณ บุญนุช

หน้าที่ของประธานสภาคณาจารย์ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การเป็นคณะกรรมการสรรหาหัวหน้าส่วนงานหรือคณบดี มีองค์ประกอบ 7 คน คือ

อธิการบดี

กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน

กรรมการสภามหาวิทยาลัย จากคณาจารย์ประจำ 1 คน

กรรมการสภามหาวิทยาลัย จากผู้บริหารระดับคณบดี 1 คน

กรรมการอีก 2 คน มาจากการคัดเลือกจากคณะหรือส่วนงาน และ

ประธานสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล

ช่วงนี้จะมีการสรรหาคณบดีหลายคณะ กล่าวคือ

1. คณะเทคนิคการแพทย์	2. คณะวิศวกรรมศาสตร์
3. คณะพยาบาลศาสตร์	4. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
5. คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี	6. คณะวิทยาศาสตร์
7. สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้	

ผมในฐานะประธานสภาคณาจารย์ จะทำหน้าที่ให้ดีที่สุดเพื่อให้ได้ผู้ที่เหมาะสมมาทำหน้าที่ เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยมหิดลให้เจริญก้าวหน้าสู่ World Class University ครับ

ในเล่ม

สารจากประธานสภาคณาจารย์

2

สวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์
มหาวิทยาลัยมหิดล

2

มหาวิทยาลัยกับการรับใช้สังคม :
ประสบการณ์การจัดหลักสูตรฯ

4

เก็บมาฝากจากการสัมมนา
“ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดลฯ” ครั้งที่ 2

6

บรรณาธิการแฉง

8

สวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยมหิดล

โดย ผศ.ยงยุทธ ขจรปรีदानนท์

สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยมหิดล จำกัด (สอ.มม.) เป็นสถาบันการเงินที่เปิดให้บริการสมาชิกซึ่งเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหิดล ตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม 2516 นับเป็นระยะเวลา 43 ปีแล้ว โดยได้ให้บริการด้านการรับฝากเงินเพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ และการให้กู้เงินในยามที่สมาชิกมีความจำเป็นต้องใช้เงินเป็นกรณี

พิเศษ ทั้งนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ยังได้คำนึงถึงการช่วยเหลือส่งเสริมความเป็นอยู่ของสมาชิก โดยการจัดสวัสดิการสมาชิกในลักษณะต่างๆ หลากอย่าง สมาชิกทุกคนได้รับสิทธิในสวัสดิการเท่าเทียมกัน โดยไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนการถือหุ้น หรือจำนวนเงินฝากของสมาชิกนั้นๆ แต่คำนึงถึง ระยะเวลาการเป็นสมาชิก สอ.มม. เป็นสำคัญ สมาชิกที่อยู่ใน

เงื่อนไขของสวัสดิการรูปแบบเหล่านี้ สามารถยื่นแบบฟอร์มเพื่อขอรับสวัสดิการที่จัดเตรียมไว้ให้ได้ที่สำนักงานใหญ่ และสาขาสหกรณ์ฯ ทุกแห่ง

- สมาชิก สอ.มม. ที่มีบุตรซึ่งกำลังศึกษาอยู่ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถยื่นขอรับสวัสดิการทุนการศึกษาบุตรสมาชิกได้ปีละ 1 ครั้ง ภายในช่วงระยะเวลาที่เปิดรับใบสมัคร (ประมาณเดือนมิถุนายน) โดยต้องใช้ใบรายงานผลการศึกษาของชั้นปีล่าสุดมาประกอบคำขอรับสวัสดิการ

- สมาชิกที่มีอายุการเป็นสมาชิกมาแล้ว 1 ปี เมื่อเจ็บป่วยและต้องรับการรักษาโดยการนอนพักในโรงพยาบาลไม่น้อยกว่า 3 คืนติดต่อกันสามารถขอรับสวัสดิการสุขภาพอนามัยสมาชิกได้ปีละ 1 ครั้ง (3,000 บาท) ทั้งนี้กำหนดให้เฉพาะการรักษาตัวในสถานพยาบาลของรัฐบาลเท่านั้น และต้องยื่นขอรับสวัสดิการภายในเวลา 180 วัน นับจากวันที่ออกจากสถานพยาบาล

- สวัสดิการประเภทสาธารณประโยชน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในหลายๆ กรณี ได้แก่ กรณีสมาชิกถึงแก่กรรม หรือครอบครัวสมาชิก คือ คู่สมรส บุตร บิดา หรือมารดา ถึงแก่กรรม (ยื่นเรื่องภายใน 365 วัน) หรือเมื่อสมาชิกเจ็บป่วย หรือประสบอุบัติเหตุจนทุพพลภาพ (ยื่นเรื่องภายใน 120 วัน) รวมทั้งสมาชิกที่ประสบภาวะภัยพิบัติที่อยู่อาศัย เช่น เพลิงไหม้บ้าน น้ำท่วม โคนพายุ หรือภัยพิบัติอื่นที่ทางราชการมีประกาศให้พื้นที่นั้นเป็นเขตประสบภัยพิบัติ (ยื่นเรื่องได้ตลอดทั้งปี) ส่วนจำนวนเงินสวัสดิการจะแปรตามอายุการเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ ของสมาชิกคนนั้น

- สวัสดิการเกษียณอายุของสมาชิกจะมอบให้กับสมาชิกที่เกษียณอายุงาน หรืออายุราชการในปีนั้นๆ และเป็นสมาชิกมาแล้ว 10 ปีขึ้นไป (ยื่นเรื่องภายใน 1 เดือนก่อนวันเกษียณอายุ หรือภายใน 60 วันหลังวันเกษียณอายุ) โดยจำนวนเงินสวัสดิการแปรตามอายุการเป็นสมาชิก (8,000 บาท ถึง 35,000 บาท) ส่วนกรณีสมาชิกลาออกจากงานก่อนกำหนดเวลาเกษียณอายุและยังเป็นสมาชิกอยู่จนถึงวันที่กำหนดเกษียณอายุ 60 ปี สามารถยื่นขอรับสวัสดิการได้เช่นกัน (3,000 บาท ถึง 14,000 บาท)

- สำหรับสมาชิกที่มีอายุครบ 65 ปี และมีอายุการเป็นสมาชิก 25 ปีขึ้นไป สามารถยื่นขอรับสวัสดิการบำนาญสมาชิก ได้ปีละ 1 ครั้ง ครั้งละ 6,000 บาท โดยสหกรณ์ฯ จะจ่ายเงินสวัสดิการบำนาญทุกวันสิ้นเดือนของวันครบรอบวันเกิดไปตลอดอายุ ของสมาชิกนั้น

- เมื่อสมาชิกอายุมากขึ้น สหกรณ์ฯ ตระหนักถึงคุณค่าของสมาชิกอาวุโส โดยกำหนดให้มีสวัสดิการเกื้อกูลสมาชิกอาวุโส มอบให้ทุกครั้ง เมื่อสมาชิกอายุครบ 65 ปี 70 ปี 75 ปี 80 ปี 85 ปี และ 90 ปี ซึ่งจำนวนเงินสวัสดิการจะเพิ่มขึ้น เป็นขั้นๆ ตามอายุการเป็นสมาชิก (อายุการเป็นสมาชิก 20-25 ปี ได้รับ 15,000 บาท 25-30 ปี ได้รับ 20,000 บาท 30-35 ปี ได้รับ 25,000 บาท 35 ปีขึ้นไป ได้รับ 30,000 บาท) โดยเงินสวัสดิการที่สมาชิกได้รับไปจะถูกตัดออก จากเงินสวัสดิการที่มอบให้ทายาท เมื่อสมาชิกเสียชีวิตแล้ว

- สหกรณ์ฯ ยังมีสวัสดิการช่วยเหลือผู้ค้าประกันเงินกู้สามัญ เพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่เป็นผู้ค้าประกันหนี้เงินกู้สามัญ ในกรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ครบถ้วนและต้องเรียกชำระหนี้จากสมาชิกผู้ค้าประกัน เป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ค้าประกันได้อย่างมาก รายละเอียดขอทราบได้โดยตรงจากฝ่ายเงินกู้ของสหกรณ์ฯ

กล่าวโดยสรุปคือ สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำกัด (สอ.มม.) ได้จัดให้มีสวัสดิการสมาชิกในลักษณะที่ส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์ฯ คงสภาพการเป็นสมาชิกอยู่นานๆ เพื่อรักษาสิทธิของสวัสดิการสมาชิก สมาชิกไม่ควรลาออกเมื่อเกษียณอายุงาน หรือเกษียณอายุราชการแล้ว แต่สมาชิกอาจจะลดจำนวนการส่งค่าหุ้นลงให้เหมาะสมกับรายได้หลังเกษียณอายุ ทั้งนี้ ข้าพเจ้าในฐานะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ได้รับเลือกจากสมาชิก ยินดีรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสวัสดิการสมาชิกสหกรณ์ฯ ให้สอดคล้องกับความต้องการและเป็นประโยชน์กับสมาชิกทุกๆ ท่านยิ่งขึ้นไป

มหาวิทยาลัยกับการรับใช้สังคม :

ประสบการณ์การจัดหลักสูตรเพื่อรับใช้พื้นที่ชายขอบ

โดย รศ.ดร.ลือชัย ศรีเงินยาง

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

โลกยุคโลกาภิวัตน์ มีลักษณะสำคัญคือ ความซับซ้อน เชื่อมโยง หลากหลาย เคลื่อนไหล และรวดเร็ว โลกเช่นนี้คือความจริงใหม่ บริบทและสิ่งแวดล้อมใหม่ ในทางวิชาการ โดยเฉพาะทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เป็นบริบทที่จะเป็นความท้าทายต่อประโยชน์และคุณค่าที่แท้จริง ของวิชาการและสถาบัน การศึกษา ว่าจะยังคงผลิตความรู้และสติปัญญา ที่มีคุณค่าในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และสามารถให้คำตอบในการจัดการกับวิกฤติต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นหรือมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้นในอนาคต ได้อย่างได้ผลหรือไม่ เพียงใด

ประสบการณ์เกือบสามสิบปีของการทำวิจัย ด้านสังคมศาสตร์สุขภาพในมหาวิทยาลัยมหิดล ผมสรุปกับตัวเองว่า ทุกวันนี้ โลกนามมหาวิทยาลัย ไม่ใช่ มหาวิทยาลัยนำโลก วิกฤติและการเปลี่ยนแปลงเกือบทั้งหมด มักเริ่มที่นอกรั้วมหาวิทยาลัย สัญญาณแห่งการเปลี่ยนแปลงหรือวิกฤติมักเริ่มก่อตัวและเริ่มรับรู้ได้จากมุมเล็กหรือขอบ ๆ สังคมก่อนที่จะก่อตัวเป็นกระแสใหญ่ ซึ่งมักต้องอาศัยเวลานานพอสมควร กว่าที่นักวิชาการหรือมหาวิทยาลัยจะเริ่มตระหนัก เข้าใจ และลุกขึ้นเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยเฉพาะในระดับโครงสร้าง เพื่อผลิตความรู้และกำลังคนไปตอบโจทย์ให้กับสังคม

ทั้งหมดนี้ มิใช่ต้องพูดถึงการทำหน้าที่ การคาดการณ์ ส่งสัญญาณเตือนล่วงหน้า ซึ่งมักเป็นไปได้ยากกว่ามาก

พ.ศ. 2554 ผมมีโอกาสได้ไปทำงานและไปเก็บข้อมูลการวิจัยกับน้อง ๆ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ความสัมพันธ์ครั้งแรกในฐานะ “นักวิชาการ” ไปทำวิจัยเพื่อเก็บข้อมูล กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ที่ถูกวางฐานะไว้ว่าเป็น “ผู้ให้ข้อมูล” ท้ายที่สุดกลับเปลี่ยนแปลงตรงกันข้าม เกิดบทเรียนชัด ๆ อย่างน้อยสองประการที่ทำให้ต้องคิดทบทวนบทบาททางวิชาการของตนเองใหม่ อย่างแรกคือ การมองเห็นความซับซ้อนของปัญหาสุขภาพที่ผูกโยงกับการเคลื่อนย้ายประชากรข้ามแดน

(การควบคุมโรคติดต่อ การเข้าถึงบริการสุขภาพที่โยงกับปัญหาวัฒนธรรม ภาษา ผลประโยชน์สถานะทางกฎหมาย) และอย่างที่สองคือ การค้นพบศักยภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับล่างที่ทำงานอยู่ตามโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอันห่างไกล (การจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อน ในพื้นที่ห่างไกลขาดแคลน ต้องตั้งรับการสั่งการจากส่วนกลาง กับการขาดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ)

หลักสูตรปริญญาโทสังคมศาสตร์สุขภาพภาคพิเศษ : ตัวอย่างหนึ่งของการพยายามพาโลกวิชาการสู่โลกแห่งความเป็นจริง

ผลส่วนหนึ่งจากประสบการณ์เหล่านั้น คือ การกลับมาจัดทำหลักสูตรการศึกษาปริญญาโทสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการทำงานความต้องการของพื้นที่พร้อมกับตอบโจทย์ภารกิจทางวิชาการของภาควิชา ด้วยปรัชญาแนวคิด

หนึ่ง ปรับบทบาทของวิชาการเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของพื้นที่เกิดการพัฒนาค้น สร้างระบบและกระบวนการให้เกิดการบูรณาการการวิจัยการเรียนการสอนการบริการทางวิชาการและการเผยแพร่ผลงานวิชาการ

สอง เปิดพื้นที่ห้องปฏิบัติการทางวิชาการ : ปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ ตลาดการค้าเสรีอาเซียนและโครงการทวาย ถือเป็นปรากฏการณ์สังคมขนาดใหญ่ ระดับภูมิภาคและโลก ที่ท้าทายบทบาททางวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์สุขภาพ โดยเฉพาะการพิสูจน์ให้เห็นว่า เครื่องมือทางทฤษฎีสังคมที่มีอยู่ ยังสามารถใช้กับปรากฏการณ์และบริบทใหม่ ที่ทั้งกาล (temporal) และเทศะ (spatial) แตกต่างจากยุคทันสมัยที่เป็นฐานการก่อเกิดของทฤษฎีทางสังคมที่ใช้กันอยู่ ลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์ปัจจุบันคือ สภาวะของการข้ามกัน (trans-) การเชื่อมโยง (interconnectedness) ซับซ้อนและหลายระดับ (Complex and multi-leveled) ที่ทำให้แนวคิดแบบยุคทันสมัย ที่อาศัย

กระบวนทัศน์แบบแยกขาด (clear-cut boundary) กลไกทำงานภายใต้ฐานคิดการมีอยู่ของรัฐ (state) ถูกท้าทายมากขึ้น เปิดโอกาสให้มีการสร้างโครงการวิจัยที่จะนำไปสู่การตรวจสอบ พัฒนา ทดลอง เพื่อพิสูจน์การทำงานของเครื่องมือทางทฤษฎีและการวิจัยทางสังคมศาสตร์สุขภาพ โดยผ่านการทำงานของอาจารย์และนักศึกษา ทั้งหมดนี้ อาจจะเป็นโอกาสในการเปลี่ยนผ่านสำคัญของภาควิชาและสังคมศาสตร์สุขภาพ

สาม การนำโลกวิชาการแบบมหาวิทยาลัย (ที่เป็นความจริงเสมือน) ไปรับใช้ช่วยเหลือหนุนเสริมตรวจสอบกับความจริงในพื้นที่ (ความจริงที่สะท้อนรูปธรรมการเปลี่ยนแปลงสุขทุกข์ของโลกที่กำลังเกิดขึ้น) แทนการดึงคนทำงานในพื้นที่ มาเปลี่ยนเป็นนักวิชาการแบบมหาวิทยาลัยในโมเดลแบบเดิม โดยมีจุดที่ท้าทายคือ คุณค่าของวิชาการที่แท้จริงสามารถพิสูจน์ได้ว่าสามารถตอบโจทย์ปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริงอย่างได้ผล โดยหลักที่ว่า วิชาการในมหาวิทยาลัยและความรู้เชิงประสบการณ์ของคนทำงานหรือพื้นที่ ควรมีความสอดคล้องกัน ในฐานะที่เป็นกระบวนการหาทางออกจากทุกข์ แต่ใช้คนละภาษา การพัฒนาคนด้วยการให้คนทำงานในระดับพื้นที่มาพูดภาษาวิชาการ คิดแบบวิชาการยากกว่า และไม่ท้าทายเท่ากับการที่วิชาการ ลดตัวลงไปพบกับความเป็นจริง สื่อสารด้วยกระบวนการและภาษาที่ชุมชนและคนธรรมดาเรียนรู้และใช้ประโยชน์ แก่ทุกข์ได้จริง ซึ่งทั้งหมดเป็นท้าทายความสามารถนักวิชาการในการข้ามผ่านกำแพงภาษาและจารีตทางวิชาการชั้นสูง และการมีทักษะในการทำความเข้าใจทางวิชาการให้เรียบง่ายและเป็นประโยชน์ในโลกแห่งความเป็นจริง (Simplicity / Simplification)

หลักสูตรดังกล่าวนี้ มีเป้าหมายเพื่อ

หนึ่ง สร้างชุดงานวิจัยที่เชื่อมกับปัญหาสุขภาพในระดับพื้นที่จริง และโยงกับนโยบายสาธารณสุขของประเทศ โดยมีงานวิจัยของนักศึกษาเป็นแกนกลางของกิจกรรม

สอง เกิดรูปแบบการทำงานที่เกิดการบูรณาการ ทั้งการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ (สร้างเนื้อหา รูปแบบการเรียนการสอน และโจทย์วิจัยที่ใช้ปัญหาในพื้นที่จริงเป็นฐาน มุ่งเติมเต็มทักษะและความรู้ที่ต้องการของคนทำงาน)

สาม พัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตรที่เอื้อให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาได้เร็วขึ้น และ

สี่ เพื่อผลิตผลงานวิจัยผ่านการทำงานของ

อาจารย์และนักศึกษา เพิ่มผลงาน/การตีพิมพ์ งานวิจัย ที่ตอบโจทย์ปัญหาสังคมให้มากขึ้น

โครงการทั้งหมด ใช้หลักสูตรปริญญาโท สังคมศาสตร์สุขภาพ (ภาคพิเศษ) ของภาควิชาสังคมและสุขภาพที่มีอยู่เดิม เป็นแกนในการเคลื่อนงาน ด้วยการนำนักศึกษาที่เป็นบุคลากรในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี รุ่นแรกมีจำนวน 13 คน (จากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทองผาภูมิ 9 คน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี 3 คน และอื่น ๆ 1 คน) เนื้อหาหลักของหลักสูตรคือ การใช้ทฤษฎีและวิธีวิทยาทางสังคมศาสตร์เป็นเครื่องมือในการศึกษาทำความเข้าใจ และหาทางออก ให้กับปัญหาการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในภูมิภาคและโลก โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของโครงการทวาย การเปิดพรมแดนกาญจนบุรี การเข้าสู่ประชาคมตลาดเสรีอาเซียน ส่วนกระบวนการเรียนการสอน จะเน้นให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการทำงานของผู้เรียน และเนื้อหาสามารถใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาการทำงานในพื้นที่ที่สำคัญ ใช้เวลา 4 วัน/เดือน (วันศุกร์ - จันทร์ 09.00 - 21.00 น.) ระยะเวลา 18 เดือน โดยเป็นการศึกษารายวิชา 8 รายวิชา 3 ภาคการศึกษา และการทำวิทยานิพนธ์ กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด จัดที่มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหลัก

วิทยานิพนธ์ จะเป็นหัวใจสำคัญของหลักสูตร โดยจะเน้นการนำประเด็นปัญหาสุขภาพต่าง ๆ ในการทำงานในพื้นที่มาเป็นโจทย์ เพื่อให้เกิดโครงการวิจัยที่สามารถผลิตความรู้เป็นชุดของการบริการในพื้นที่นั้น ๆ ทั้งนี้ ด้วยแนวคิดสำคัญที่ว่าผู้เรียนจะต้องสามารถนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์ไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของตนเองได้จริง เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนทั้งหมดสามารถตอบโจทย์สำคัญคือ “พัฒนาคน พัฒนาวิชาการ และ แก้ปัญหาในพื้นที่” โจทย์วิจัยของวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาทั้งหมด นำเอาความเป็นพื้นที่ชายแดนและการย้ายถิ่นประชากรเป็นบริบท เช่น ปัญหาการรับวัคซีนไม่ครบของครอบครัวชาวพม่า ขาดพื้นฐานกับปัญหาการรับบริการฝากครรภ์ ความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานพม่าอพยพ นิเวศน์วิทยาและวัฒนธรรมกับการป่วยได้ใช้เลือดออกของชาวกระเหรี่ยง พฤติกรรมความเจ็บป่วยของแรงงานพม่าที่ติดเชื้อเอชไอวี สภาวะความเครียดในแรงงานต่างด้าวชาวพม่า สุขภาพปากและฟันของเด็กปฐมวัยในครอบครัวชาวพม่า เป็นต้น องค์ความรู้เหล่านี้ กำลังมีโครงการที่จะสังเคราะห์ ต่อยอด เพื่อ

โยงสู่การนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานและการพัฒนาโยบายในพื้นที่ต่อไป

บทเรียนสำคัญ

การเปิดพื้นที่การทำงานทางวิชาการ การจัดการเรียนการสอน และการวิจัยแบบใช้พื้นที่เป็นฐาน ภาววิชาการจากห้องแคบ ๆ สู่โลกภายนอก ที่เลื่อนไหลซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงเร็ว ต้องเผชิญกับความท้าทายมากมายทั้งภายในและภายนอก

ไม่ใช่เรื่องง่าย ที่จะฟื้นความเคยชินและวัฒนธรรมการทำงานทางวิชาการของคนในมหาวิทยาลัย ที่จะมีการฉุดคิดแล้วตั้งคำถามกับคุณค่าที่แท้จริงของคำววิชาการ มองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างวิชาการชั้นสูงกับโลกแห่งความเป็นจริงภายนอก รวมทั้งการเรียนรู้ที่เปลี่ยนวิธีการทำงานจากการสอนคนอื่นให้เป็นแบบเรา ไปสู่การที่จะเรียนรู้และสร้างความรู้ร่วมกันกับชุมชนคนทำงาน พัฒนาวิชาการที่เรียบง่าย และเป็นประโยชน์ได้จริง รวมทั้ง การมุ่งสร้างวิถีคิดและวิธีการทางสังคมศาสตร์แบบใหม่ที่พัฒนาขึ้นจากบริบทเฉพาะในประเทศและภูมิภาคนี้ แทนการเดินทางตามการครอบงำของความเป็นตะวันตกแบบซึมเซื่อง

ทั้งหมดนี้ ต้องการฐานคิดใหม่ ในการประเมินคุณค่าและความหมายของคำว วิชาการและนัก

วิชาการ โดยที่ต้องอาศัยความไว ในการสัมผัสรู้ถึงความ เป็นไปที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะความทุกข์ร้อนของผู้คนและสัญญาณต่างๆที่กำลังก่อตัวขึ้นทั้งด้านบวกและลบ

น่าเสียดายที่ความพยายามนี้ ผลิตนักศึกษาได้เพียงรุ่นเดียว ณ เดือนมิถุนายน 2558 นี้ มีนักศึกษาที่จบแล้วทั้งสิ้น 8 คน หลุดคือลาออกไปกลางคัน 3 คน กำลังอยู่ในขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ 2 คน บทเรียนสำคัญในเรื่องนี้คือ แนวคิดการจัดการศึกษาแบบนี้ ไม่เป็นที่น่าสนใจของตลาด ผู้เรียนมองว่ายาก จริงจังเกินไป ต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่เรียนง่ายและจบง่ายกว่า เมื่อประกอบกับภาวะความเต็มอืมของใบปริญญา (โท) ที่ผู้คนสามารถหาได้ง่ายในปัจจุบันจากการแข่งขันกันทางการศึกษา ทำให้หลักสูตรแบบนี้ ไม่น่าดึงดูดใจคนทำงาน

ชัดเจนว่า การทำให้การวิจัย การเรียนการสอน และการพัฒนาวิชาการ เดินไปในทิศทางที่เอาความเป็นจริงในสังคมเป็นตัวตั้ง ดึงสถาบันการศึกษาจากห้องสี่เหลี่ยมสู่การสัมผัส เรียนรู้ เชื่อมโยง และรับใช้โลกแห่งความเป็นจริง ต้องการบริบทเชิงนโยบาย โครงสร้าง และทรัพยากรที่เอื้อ ทั้งจากภายในมหาวิทยาลัยเอง และจากหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ

การสัมมนา “ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล สู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก” (ครั้งที่ 2)

โดย รศ.ดร.ภก.ปราโมทย์ ตระกูลเพียรกิจ
กรรมการสภามหาวิทยาลัยจากคณาจารย์ประจำ และรองประธานสภาคณาจารย์ คนที่ 1

ผมในฐานะกรรมการสภามหาวิทยาลัย จากคณาจารย์ประจำ ได้รับเชิญเข้าร่วมการสัมมนา เรื่อง “ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล สู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก” ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 19 - 20 มิถุนายน 2558 ที่ผ่านมา ณ ไอธารา รีสอร์ทแอนด์สปา อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี การสัมมนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมพิจารณาการกำหนดกลยุทธ์ และตัวชี้วัด ตลอดจนการวางแผนการ และ การเปลี่ยนแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงทั้งมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการสัมมนาต่อเนื่องจากการสัมมนาครั้งที่ 1 เมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

กรรมการสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้บริหารส่วนงานหรือคณบดี ผู้ช่วยอธิการบดี และการสัมมนาครั้งนี้ยังประกอบด้วยผู้อำนวยการหน่วยงานภายในสำนักงานอธิการบดีอีกด้วย

ภายหลังจากการกล่าวต้อนรับ โดยอธิการบดี และเปิดสัมมนาโดยนายกสภามหาวิทยาลัยแล้วนั้น ได้มีการนำเสนอข้อมูล Financial Reports โดย รศ.นพ. ประดิษฐ์ สมประกิจ รองอธิการบดีฝ่ายการคลังและสารสนเทศ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับสถานะของทรัพย์สิน รายได้ รายจ่าย รวมถึงผลตอบแทนในภาพรวมของมหาวิทยาลัย และส่วนงานต่างๆ ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบอีกประการหนึ่งในการกำหนด

ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ต่อจากนั้นได้มีการนำเสนอข้อมูลการทบทวนแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย มหิดล พ.ศ. 2556-2559 โดยคณะกรรมการทบทวนยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2556-2559 ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาครั้งที่ 1 และการประชุมของคณะกรรมการฯ เพื่อนำเสนอเป็น (ร่าง) ยุทธศาสตร์ (Strategy) 4 ยุทธศาสตร์ พร้อมเป้าประสงค์ (Goals) และกลยุทธ์ (Strategic Initiatives) รวมทั้งตัวชี้วัดระดับองค์กร (Corporate KPIs) เพื่อให้ที่ประชุมสัมมนาครั้งนี้ได้ระดมสมองเพื่อให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นต่างๆ โดย (ร่าง) ยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ที่ได้นำเสนอในการสัมมนาครั้งนี้ ได้แก่

- 1) Excellence in research with global and social impact
- 2) Excellence in outcome-based education for globally-competent graduates
- 3) Excellence in social engagement services
- 4) Excellence in management for sustainable organization

หลังจากการนำเสนอ ร่าง ดังกล่าวแล้ว ที่ประชุมได้แบ่งกลุ่มผู้ร่วมประชุมเป็น 4 กลุ่ม เพื่อหมุนเวียนกันไปยัง 4 กลุ่มตามร่างยุทธศาสตร์ที่มีรองอธิการบดี/ผู้ช่วยอธิการบดี ที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อให้ผู้ร่วมสัมมนาได้แสดงข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะต่างๆ หมุนเวียนผู้เข้าร่วมสัมมนาไปยัง 4 กลุ่ม ตาม 4 ยุทธศาสตร์นั้น ใช้เวลาตั้งแต่ 11.00 - 16.30 น. ของการสัมมนาในวันแรก

วันที่สองของการสัมมนา เป็นการนำเสนอผลที่ได้จากการรับฟังข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นต่างๆ ที่ได้รับในวันแรก โดยทีมรองอธิการบดี/ผู้ช่วยอธิการบดีในแต่ละยุทธศาสตร์ได้สรุปประเด็นต่างๆ ที่สำคัญ ในที่ประชุมใหญ่และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาของยุทธศาสตร์ที่ได้มีการสรุปไว้อีกครั้งหนึ่ง บรรยากาศตลอดการประชุมไม่ว่าจะเป็นกลุ่มย่อย หรือกลุ่มใหญ่ มีความเข้มข้นเป็นอย่างมากโดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 4 “Excellence in management for sustainable organization” ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อ 3 ยุทธศาสตร์แรก โดยประเด็นหนึ่งคือ สำนักงานอธิการบดีน่าจะมีการขับเคลื่อนเป็น “Office of strategic management” ซึ่งควรจะเป็นการทำงานอย่างมียุทธศาสตร์ และบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งภายหลังจากการสัมมนาครั้งนี้ ทีมบริหารมหาวิทยาลัยจะได้มีการนำไปปรับปรุงและกำหนดลำดับความสำคัญต่อไป ตอนท้ายของการสัมมนา อธิการบดีได้กล่าวขอบคุณผู้ร่วมสัมมนา และกล่าวเน้นย้ำว่าการที่จะทำให่มหาวิทยาลัยมหิดล จะบรรลุผลตามยุทธศาสตร์ต่างๆ นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของชาวมหิดลทุกส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการแถลง

โดย อ.ดร.อรรถพล กาญจนพงษ์พร

สวัสดิ์ศรัป ขวามหิตลทุกท่าน ใน
ข่าวสภาคณาจารย์ฉบับนี้มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์
และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมานำเสนอและเผยแพร่แก่
ขวามหิตลทุกท่าน

โดยเรื่องแรก “สวัสดิ์ศการของสมาชิก
สทกรณออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยมหิตล” เป็นเรื่อง
ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหิตล ทั้ง
สายวิชาการและสายสนับสนุนที่มีสถานะเป็นหนึ่งใน
ในสมาชิกของสทกรณฯ ที่ถือได้ว่ามีจำนวนสมาชิก
ของสทกรณฯ จำนวนมาก ท่านอาจารย์ผู้เขียนได้
เล่าถึงรายละเอียดของสวัสดิ์ศการที่สมาชิกสทกรณฯ
แต่ละท่านพึงได้รับ เป็นการสรุปรายละเอียดที่
ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่ายถึงสวัสดิ์ศการแต่ละ
ประเภท

เรื่องที่สอง “มหาวิทยาลัยกับการรับใช้
สังคม : ประสพการณ์การจัดหลักสูตรเพื่อรับใช้พื้นที่
ชายขอบ” เป็นการบอกเล่าถึงประสพการณ์อันมีค่า
ของท่านอาจารย์ผู้เขียนบทความที่ได้รับความรู้นี้มา
จากการออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลวิจัย โดยเป็น
สภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับบุคลากรสาธารณสุขใน
ระดับล่างที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ท่านอาจารย์
ผู้เขียนจึงได้นำประสพการณ์ความรู้ดังกล่าว มา
พัฒนาเป็นหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
เพื่อเป็นการตอบสนองต่อสภาพปัญหาที่บุคลากร
สาธารณสุขเหล่านั้นเผชิญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวอย่าง

ของการพัฒนาหลักสูตรการ
ศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความ
ต้องการของตลาด และยังมี
การนำเสนอถึงความจริงที่เกิดขึ้นหลังจากการ
เปิดสอนหลักสูตรดังกล่าวขึ้นด้วย

เรื่องที่สาม เป็นการเขียนบทความเพื่อ
ถ่ายทอดข้อมูลที่ได้รับจากการสัมมนา “ยุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิตลสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก”
ซึ่งเป็นการสัมมนาในครั้งที่ 2 ที่จัดขึ้น ณ
โอเอรา ริสอร์ทแอนด์สปา อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี
เป็นการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับผลที่ได้รับจาก
การสัมมนา โดยในการสัมมนาครั้งนี้มีการระดม
สมองในการเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับร่าง
แผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหิตล ซึ่งมี 4
ยุทธศาสตร์ ตามที่ท่านอาจารย์ผู้เขียนได้นำเสนอไว้
ในบทความ จึงเป็นการดีที่คณาจารย์และบุคลากร
ของมหาวิทยาลัยมหิตล จะได้ทราบถึงความก้าวหน้า
และการดำเนินการในการกำหนดทิศทางของ
ผู้บริหารร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และจากภาพปก
นำเสนอบรรยากาศการเสวนาวิชาการ เรื่อง
“แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรับฟังประเด็นปัญหา
เกี่ยวกับการเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการ” ใน
เดือนมิถุนายนที่ผ่านมาอีกด้วย

พบกับใหม่ฉบับหน้า

ข่าวสภาคณาจารย์

เป็นหนังสือในมหาวิทยาลัย และเป็นสื่อระหว่างคณาจารย์ในการรับฟังแลกเปลี่ยนทัศนคติ ข้อคิดเห็น
ทั้งด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านสวัสดิ์ศการ และอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย บทความ ข้อคิด จดหมาย
เป็นความเห็นของผู้เขียนเท่านั้น มิใช่ความเห็นของสภาคณาจารย์ เกณฑ์การพิจารณาบทความเป็นไป
ตาม www.senate.mahidol.ac.th/th/regulation.html

บรรณาธิการประจำฉบับ กองบรรณาธิการ

อ.ดร.อรรถพล กาญจนพงษ์พร

ผศ.ดร.ชาญยศ ปลื้มปิติวิริยะเวช อ.ดร.ธิดิตคม พัวพันสวัสดิ์ ผศ.ดร.น.สพ.สุวิทย์ ลิมาวงษ์ปราณี
อ.ดร.อรรถพล กาญจนพงษ์พร ศ.พญ.อลิสา ลิ้มสุวรรณ

ประสานงานกลาง ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม เจ้าของ

สุจิตรา สอนสม พัทธญา วงษ์วันทนี

พรศิริ บุญมาวงศ์

สภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิตล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิตล ชั้น 5

๑๑๑ ถนนพุทธรณทลสาย 4 ต.ศาลายา อ.พุทธรณทล จ.นครปฐม ๗3170

โทรศัพท์ : 0-2849-6351-2 โทรสาร : 0-2849-6351